

СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ
TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS
SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ
DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN GEMEINSCHAFTEN
EUROOPA ÜHENDUSTE KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN COMMUNITIES
COUR DE JUSTICE DES COMMUNAUTÉS EUROPÉENNES
CÚIRT BHREITHIÚNAIS NA gCÓMHPHOBAL EORPACH
CORTE DI GIUSTIZIA DELLE COMUNITÀ EUROPEE
EIROPAS KOPIENU TIESA

LUXEMBOURG

EUROPOS BENDRIJŲ TEISINGUMO TEISMAS
AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BÍRÓSÁGA
IL-QORTI TAL-GUSTIZZJA TAL-KOMUNITAJIET EWROPEJ
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DAS COMUNIDADES EUROPEIAS
CURTEA DE JUSTIȚIE A COMUNITĂȚILOR EUROPENE
SÚDNY DVOR EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV
SODIŠČE EVROPSKIH SKUPNOSTI
EUROOPAN YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS DOMSTOL

Pers en Voorlichting

PERSCOMMUNIQUE nr. 88/07

11 december 2007

Arrest van het Hof van Justitie in zaak C- 438/05

*The International Transport Workers' Federation & The Finnish Seamen's Union / Viking Line
ABP & Oü Viking Line Eesti*

**COLLECTIEVE ACTIES DIE EEN BUITENLANDSE ONDERNEMING ERTOE
MOETEN BRENGEN OM EEN COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMST TE
SLUITEN MET EEN VAKBOND WAARDOOR DIE ONDERNEMING KAN WORDEN
AFGESCHRIKT GEBRUIK TE MAKEN VAN DE VRIJHEID VAN VESTIGING,
BEPERKEN DIE VRIJHEID**

*Deze beperkingen kunnen worden gerechtvaardigd door de bescherming van werknemers, op
voorwaarde dat wordt vastgesteld dat zij geschikt zijn om de verwezenlijking van het
nagestreefde legitieme doel te verzekeren en niet verder gaan dan noodzakelijk is om dit doel te
bereiken*

De International Transport Workers' Federation (ITF) is een in Londen gevestigde internationale federatie waarbij 600 werknemersbonden in de vervoersector uit 140 verschillende landen zijn aangesloten. Eén van haar belangrijkste beleidsthema's is de strijd tegen goedkope vlaggen. Alleen de vakbonden van het land waar de uiteindelijke gerechtigde op een schip is gevestigd, hebben het recht om collectieve overeenkomsten te sluiten ter verbetering van de arbeidsvoorwaarden van de scheepsbemanningen, ongeacht de vlag waaronder dit schip vaart.

Viking Line, een Finse ferrymaatschappij, is eigenaar van de Rosella, die onder Finse vlag vaart op de route tussen Tallinn en Helsinki. De leden van de bemanning van de Rosella zijn lid van de Finnish Seamen's Union (FSU), die lid is van de ITF.

In oktober 2003 heeft Viking Line de FSU op de hoogte gesteld van haar plan de verliesgevende Rosella onder de vlag te brengen van Estland, waar Viking Line een dochtermaatschappij had, om een Estse bemanning in dienst te kunnen nemen tegen een lager dan in Finland gebruikelijk loon en te kunnen concurreren met andere veerboten op dezelfde zeevaartroute. In november 2003 heeft de ITF naar aanleiding van een verzoek van de FSU een circulaire gestuurd aan alle bij haar aangesloten bonden, waarin zij hen op straffe van een sanctie ertoe verplichtte om niet met Viking Line in onderhandeling te treden. Dit had tot gevolg dat de Estse vakbonden niet in onderhandeling konden treden met Viking Line.

Parallel hieraan heeft de FSU voorwaarden gesteld voor de verlenging van de bemanningsovereenkomst en haar voornemen tot staking aangekondigd, waarbij zij enerzijds uitbreiding eiste van het aantal bemanningsleden in dienst aan boord van de Rosella, en anderzijds sluiting van een collectieve overeenkomst houdende bepaling dat Viking bij omvlagging het Finse arbeidsrecht zou blijven eerbiedigen en de bemanning niet zou ontslaan.

In augustus 2004 was Viking Line, na de toetreding van Estland tot de Europese unie, vastbesloten om het verliesgevende schip onder Estse vlag te brengen, en maakte zij een zaak aanhangig bij de rechterlijke instanties van het Verenigd Koninkrijk waar de ITF haar zetel heeft. Viking Line heeft gevorderd dat de ITF wordt gelast om de circulaire in te trekken, en de FSU om geen inbreuk te maken op het recht van vestiging van Viking Line wat de omvlagging van de Rosella betreft.

Het Court of Appeal waarbij de zaak in het door de FSU en de ITF ingestelde hoger beroep aanhangig was gemaakt, heeft een aantal vragen gesteld aan het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen over de toepassing op de zaak van de verdragsregels inzake de vrijheid van vestiging en over de vraag of de acties van de FSU en de ITF een niet-gerechtigde beperking van het vrije verkeer vormden.

Het Hof merkt allereerst op dat de verdragsregels inzake de vrijheid van vestiging van toepassing zijn op een collectieve actie die een vakvereniging of een verbond van vakverenigingen voert tegen een onderneming om haar ertoe te brengen een collectieve overeenkomst aan te gaan met een zodanige inhoud, dat zij kan worden afgeschrikt gebruik te maken van deze vrijheid.

Het Hof erkent dat **de bepalingen inzake de vrijheid van vestiging** in de context van een overeenkomst die op collectieve wijze de arbeid beoogt te regelen, **aan een particuliere onderneming rechten toekennen die zij kan invoeren tegen een vakvereniging of een verbond van vakverenigingen, in zoverre zij de autonome bevoegdheid waarover zij beschikken uit hoofde van de vakverenigingsvrijheid, uitoefenen om te onderhandelen met werkgevers of beroepsorganisaties over de arbeidsvoorwaarden en de beloning van werknemers.**

Vervolgens herinnert het Hof eraan dat de voorwaarden voor registratie van schepen geen belemmering van de vrijheid van vestiging mogen vormen. Enerzijds maakt een collectieve actie als door de FSU gepland, het voor Viking Line minder aantrekkelijk en zelfs zinloos om haar recht van vrije vestiging uit te oefenen, omdat deze actie Viking Line en haar Estse dochtermaatschappij belet, in de lidstaat van ontvangst aanspraak te kunnen maken op dezelfde behandeling als de andere in deze lidstaat gevestigde marktdeelnemers. Anderzijds moet een collectieve actie ter uitvoering van het anti-goedkopevlaggenbeleid van de ITF, dat hoofdzakelijk beoogt reders te beletten om hun schepen te registreren in een andere lidstaat dan die waarvan de uiteindelijke gerechtigden op deze schepen onderdaan zijn, in elk geval worden geacht de uitoefening van Vikings recht van vrije vestiging te beperken.

Hieruit volgt dat dergelijke acties beperkingen van de vrijheid van vestiging zijn.

Deze beperkingen zijn slechts toelaatbaar, wanneer zij een rechtmatig doel nastreven zoals de bescherming van werknemers. Het staat aan de verwijzende rechter om na te gaan of de door de FSU en de ITF met hun collectieve actie nagestreefde doelen betrekking hadden op de bescherming van de werknemers.

Wat de collectieve actie van de FSU betreft, geeft het Hof aan: ook al kan deze actie ter bescherming van de arbeidsplaatsen en van de arbeidsvoorwaarden van leden van deze vakvereniging, die nadeel konden lijden door de omvlagging van de Rosella, op het eerste gezicht redelijkerwijs worden geacht onder de doelstelling van werknemersbescherming te vallen, zou deze kwalificatie echter niet kunnen worden gehandhaafd indien werd vastgesteld dat de betrokken arbeidsplaatsen of arbeidsvoorwaarden niet op het spel stonden of ernstig in gevaar waren.

Indien zou blijken dat de betrokken arbeidsplaatsen en de betrokken arbeidsvoorwaarden werkelijk op het spel staan of ernstig in gevaar zijn, moet verder worden nagegaan of de collectieve actie van deze vakvereniging geschikt is om de verwezenlijking van het nagestreefde doel te verzekeren en niet verder gaat dan noodzakelijk is om dit doel te bereiken.

Het staat vast dat collectieve acties, evenals collectieve onderhandelingen en collectieve overeenkomsten, voor de vakverenigingen in de bijzondere omstandigheden van een zaak één van de voornaamste middelen kunnen zijn om de belangen van hun leden te beschermen. Wat betreft de vraag of de collectieve actie die aan de orde is in het hoofdgeding, niet verder gaat dan nodig ter bereiking van het nagestreefde doel, dient de verwijzende rechter met name te onderzoeken of, enerzijds, krachtens de nationale wetgeving en het recht inzake collectieve overeenkomsten dat op deze actie van toepassing is, de FSU niet over andere, de vrijheid van vestiging minder beperkende middelen beschikte om de collectieve onderhandeling met Viking Line tot een goed einde te brengen, en, anderzijds, of deze vakbond die middelen had uitgeput alvorens deze actie te beginnen.

Wat de collectieve acties ter uitvoering van het betrokken ITF-beleid betreft, benadrukt het Hof dat, voor zover dit beleid reders belet om hun schepen te registreren in een andere staat dan die waarvan de uiteindelijke gerechtigden op deze schepen onderdaan zijn, de uit dergelijke acties voortvloeiende beperkingen van de vrijheid van vestiging niet objectief gerechtvaardigd kunnen zijn. Niettemin moet worden vastgesteld dat dit beleid tevens tot doel heeft de arbeidsvoorwaarden van het varend personeel te verbeteren.

Het Hof stelt echter vast dat de ITF verplicht is om in het kader van haar anti-goedkopevlaggenbeleid, wanneer één van zijn leden een beroep op hem doet, een solidariteitsactie te starten tegen de uiteindelijke gerechtigde op een schip dat is ingeschreven in een andere lidstaat dan die waarvan deze gerechtigde onderdaan is, los van de vraag of de uitoefening door deze gerechtigde van zijn recht van vrije vestiging schadelijke gevolgen kan hebben voor de arbeidsplaatsen of de arbeidsvoorwaarden van de werknemers. Het beleid om het recht tot het voeren van collectieve onderhandelingen voor te behouden aan de vakverenigingen van de staat waarvan de uiteindelijk gerechtigde op een schip onderdaan is, is eveneens toepasselijk wanneer het schip is ingeschreven in een staat die werknemers een grotere sociale bescherming waarborgt dan die waarop zij aanspraak zouden kunnen maken in de eerste staat.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

Beschikbare talen: alle

De volledige tekst van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de internetpagina van het Hof

*<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=NL&Submit=rechercher&numaff=C-438/05>
vanaf ongeveer 12.00 uur.*

Voor nadere informatie wende men zich tot de heer Stefaan Van der Jeught.

Tel: +352 4303 2170 Fax: +352 4303 2988

*Beelden van de uitspraak van het arrest zijn beschikbaar op „Europe by Satellite”,
Europese Commissie, Directoraat-generaal Pers en Voorlichting, L-2920 Luxemburg*

Tel: 00 352 4301 35177 Fax: 00 352 4301 35249,

of B-1049 Brussel, Tel: 00 32 2 2964106 Fax: 00 32 2 2965956